

Dvě základní lži při kontrole:

Kontrolující: „Nepřišli jsme kontrolovat, ale pomoci odhalit rezervy k úsporám.“

Kontrolovaný: „To jsme rádi, že jste přišli.“

VEŘEJNÁ KONTROLA

PROČ SE VĚNOVAT KONTROLE VEŘEJNÝCH VÝDAJŮ?

Veřejné rozpočty vyberou každý rok na daních a následně přerozdělí na výdajích téměř jednu polovinu hrubého domácího produktu

...stát je bezkonkurenčně největší „firmou“ v celé ekonomice...

X

„Není-li soukromá firma dostatečně transparentní, nemůže být úspěšná. Dříve či později ztratí důvěru svých zákazníků, dodavatelů či finančních trhů a bude poražena konkurencí.

Na rozdíl od soukromé firmy však stát utrácí nikoliv svoje, ale cizí peníze.

Státy většinou nekrachují ani v případě velmi problematického hospodaření. Vyměnit management státu (tedy politiky u moci) nelze tak snadno a pružně jako management soukromé firmy...

V případě špatného hospodaření státu je „ztráta“ rozložena na všechny daňové poplatníky. „ (Transparency International)

ALOKACE VEŘEJNÝCH ZDROJŮ

„Veřejný sektor je ta část národního hospodářství, ve které jsou ve **veřejném zájmu** uspokojovány potřeby společnosti a občanů **formou statků** prostřednictvím **veřejných služeb**, je financována převážně z **veřejných rozpočtů**, je řízena a spravována **veřejnou správou**, rozhoduje se v ní převážně s využitím **veřejné volby** a podléhá **veřejné kontrole**. A ještě dodatek: tenduje k **neefektivnosti**.“

„Při alokaci veřejných zdrojů stojí rozhodovací subjekty před neustálou volbou, jak tyto vzácné zdroje použít. Řešení otázky je předmětem optimalizace, kdy se zřetelem na stanovené výdajové cíle a další omezující podmínky hledáme nejvhodnější alokační variantu, jak omezené veřejné zdroje co nejlépe využít s ohledem na stanovené cíle, jejich hodnotící kritéria a dané (omezovací) podmínky. (Nemec, kol, 2010)“

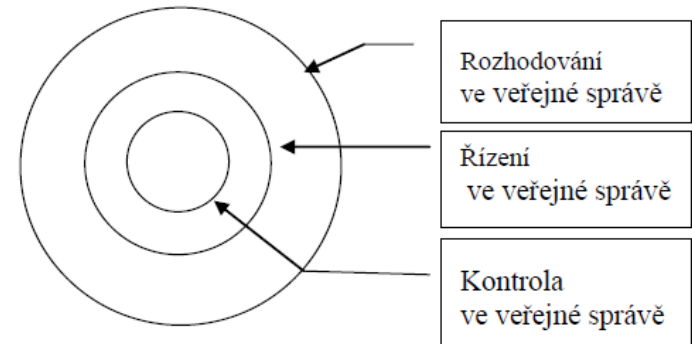
„...základní funkcí kontroly veřejného sektoru je zamezit plýtvání omezenými zdroji společnosti a zajistit, aby prostředky, které byly odebrány ve formě anění soukromým subjektům, které je tak nemohly vynaložit podle svých preferencí, byly alokovány efektivně.“ (Transparency International)

VEŘEJNÁ KONTROLA

Ve veřejném zájmu, v zájmu občana

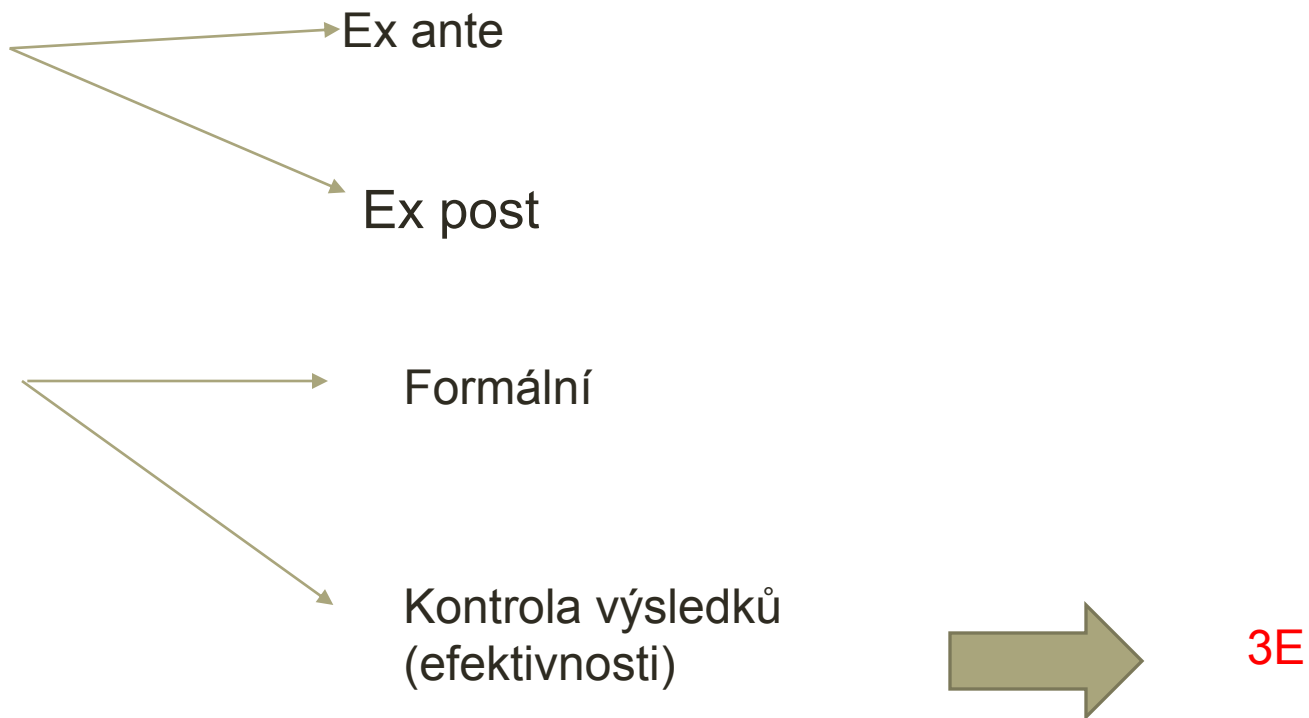
- nutná zpětná vazba
- cílem je informovat o hospodárném, efektivním a účelném vynakládání veřejných prostředků
- Povinnost podávat veřejnosti a žádajícím subjektům informace

Obrázek č. 1: Vztah mezi rozhodováním, řízením a kontrolou

Zdroj: Nemeč, J., Ochrana, F., Pavel, J., Šagát, V., 2010:9

DRUHY KONTROL

PŘÍKLADY

*Je pozoruhodné, jak lidi stále fascinuje
tedy někdo vyhazuje jejich peníze do vzduchu.*

Představme si výdajový program, jehož cílem je vyhození 50 mld. Kč z okna směrem doleva. Jak k tomu přistoupí klasická, formální kontrola?

Výdaj 50 mld. Kč byl schválen v rámci zákona o státním rozpočtu. – O.K.

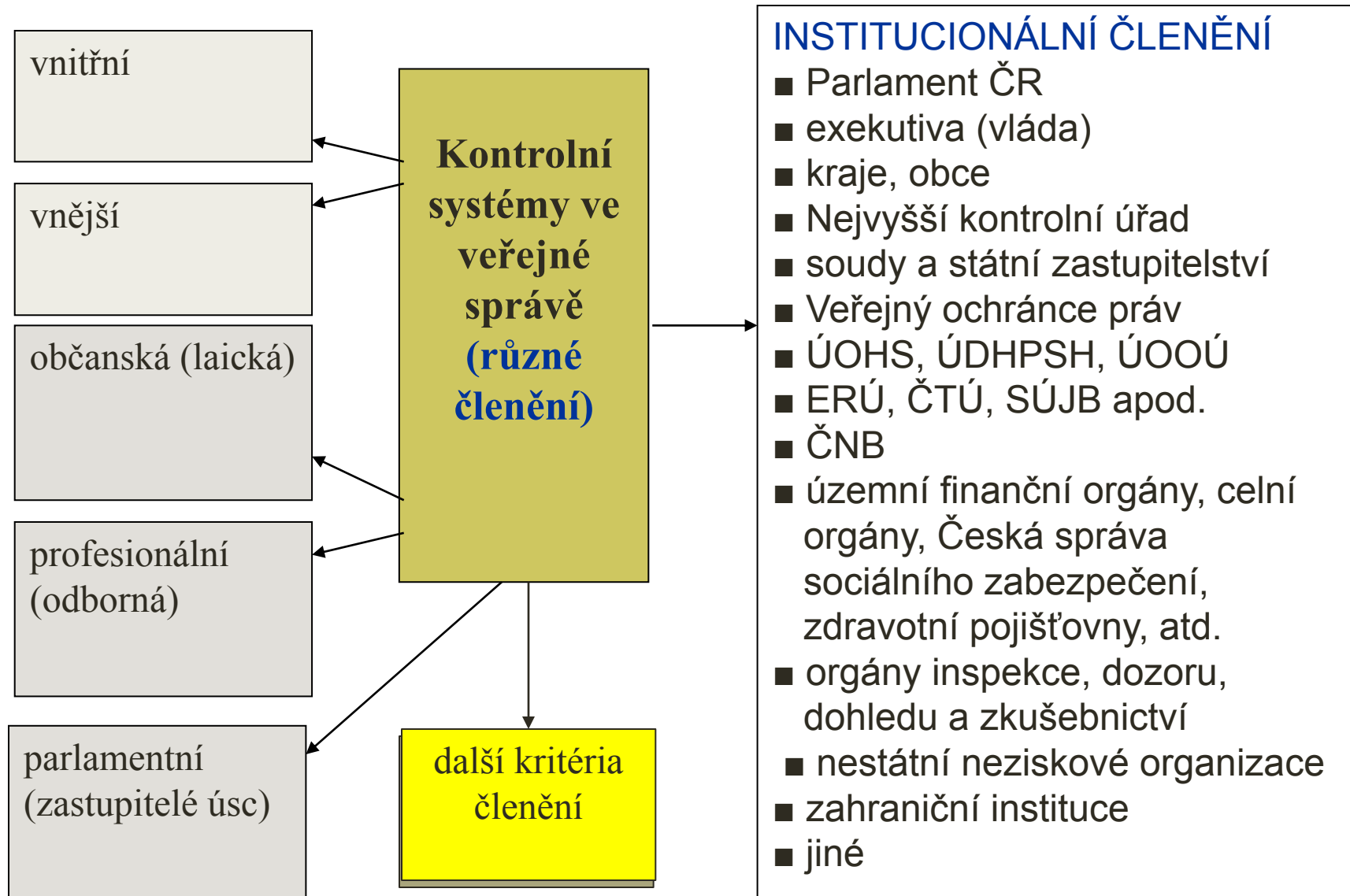
Na všech dokladech je razítko, že byl přezkoumán předběžnou kontrolou. – O.K.
Peníze se vyhodily z okna. – O.K.

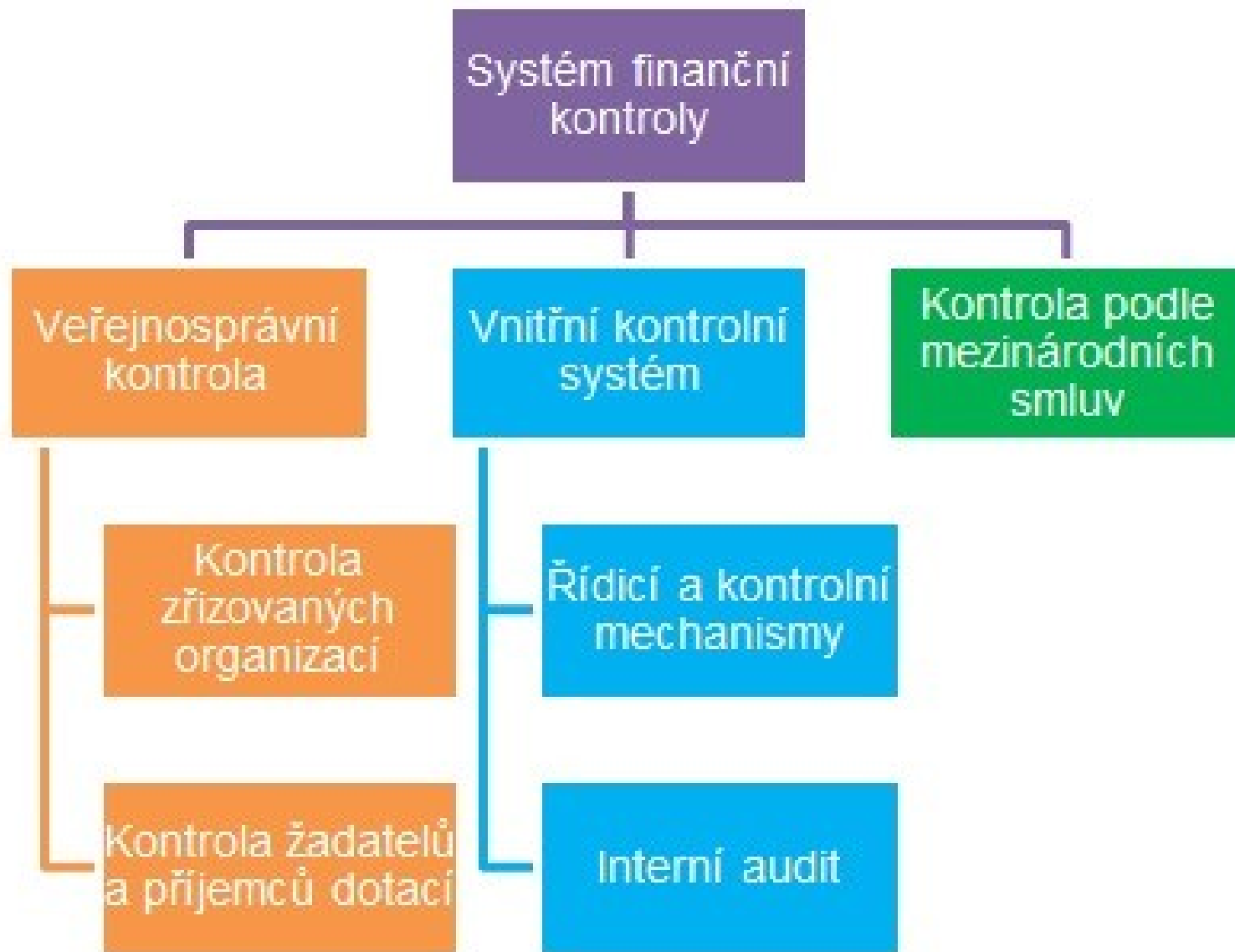
Peníze se vyhodily z okna doleva. – O.K. Výdaj byl zaúčtován do příslušné rozpočtové položky. – O.K.

Zjištění: Program byl realizován v souladu s právním řádem České republiky.

Zdroj: Medved', J. - Nemeč, J. (2004): Mikroekonomická východiska veřejných financí. Bratislava. 6

ZÁKLADNÍ KONTROLNÍ SYSTÉMY ČESKÉ REPUBLIKY - ČLENĚNÍ

SYSTÉM ŘÍZENÍ KONTROLY A JEHO SUBSYSTÉMY

Systém řízení a kontroly veřejných financí je souhrn procesů a nástrojů nezbytných k řízení organizace a ochraně veřejných prostředků. Tyto procesy a nástroje lze rozdělit s ohledem na jejich účel do 3 skupin:

a) **řídící a kontrolní mechanismy** – např. rozpočet a plánování, vymezení pravomocí a činností jednotlivých útvarů, řízení rizik, řídicí ekonomická kontrola, ekonomická služba,

b) **interní audit** – systematické hodnocení procesů organizace, zaměřené na přidávání hodnoty, tedy na odhalování nedostatků a systémových selhání a zejména příčin jejich vzniku a následné formulace doporučení ke zlepšení

c) **kontrola podle mezinárodních smluv** – kontrola v případě čerpání dotací z rozpočtů mezinárodních organizací (např. NATO).

VEŘEJNOSPRAVNÍ KONTROLA

- Ministerstvo financí, správci kapitol veřejného rozpočtu a územní samosprávné celky u podřízených organizací a také u žadatelů a příjemců veřejné finanční podpory.

Subjekty: organizační slož státu, státních fondů, Regionálních rad regionů soudržnosti, ostatních státních organizací, poskytovatelů veřejné finanční podpory, s výjimkou územních samosprávných celků, žadatelů o veřejnou finanční podporu a u příjemců této podpory, právnických a fyzických osob, které jsou napojeny do systému řízení nebo využívání prostředků Evropské unie.

Předmětem veřejnosprávní kontroly je **kontrola skutečností, které jsou rozhodující pro hospodaření s veřejnými prostředky**, zejména při vynakládání veřejných výdajů včetně veřejné finanční podpory u žadatelů a příjemců veřejné finanční podpory.

VNITŘNÍ KONTROLNÍ SYSTÉM

Řídicím a kontrolním mechanismem se rozumí jakékoli opatření nebo postup přijatý za účelem poskytnutí přiměřeného ujištění, že rizika související zejména s hospodařením s veřejnými prostředky jsou ošetřena. - řízení rizik, procesy řídicí kontroly, nastavení podpisových oprávnění, opatření organizační povahy nebo reporting.

Řídicí kontrola - počíná přípravou operací před schválením, pokračuje průběžným sledováním daných operací a končí vypořádáním a vyúčtováním. Řídicí kontrola probíhá u všech příjmových a výdajových operací. Za její nastavení je odpovědný vedoucí orgánu veřejné správy (ten, kdo stojí v čele organizace) a je zajišťována odpovědnými vedoucími zaměstnanci. (kontrola předběžná, průběžná a následná)

INTERNÍ AUDIT

- Zajišťuje se funkčně nezávislým útvarem, jde tedy o tzv. decentralizovaný systém.

finanční (zjišťuje, zda všechny položky vykázané v účetních či finančních výkazech skutečně ukazují veškerý majetek a současně i jiné zdroje a řádné hospodaření a nakládání s nimi),

audit systému (vyhodnocuje příjmy týkající se orgánů veřejné správy, dále zajištění řádné správy a financování veřejných prostředků a vymáhání pohledávek) a

audit výkonu (zjišťuje soulad jednotlivých operací s principem hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti).

Interní audit není zaveden ve všech organizacích. Podle zákona o finanční kontrole může zřizovatel rozhodnout, že u podřízených organizací bude jeho funkce nahrazena výkonem veřejnosprávní kontroly.

Tabulka č. 1: Základní rozdíly mezi auditem a přezkoumáním hospodaření

	<i>Přezkoumání hospodaření</i>	<i>Audit</i>
<i>Zákonná povinnost pro ÚSC a dobrovolné svazky obcí</i>	Povinné	Nepovinný
<i>Kdo provádí</i>	Auditor, auditorská společnost Krajský úřad v případě obcí a dobrovolných svazků obcí MF ČR v případě krajů, regionálních rad regionů soudržnosti a v případě hlavního města Prahy Magistrát hlavního města Prahy v případě městských částí Hlavního města Prahy	Auditor, auditorská společnost
<i>Předmět</i>	Předmět přezkoumání stanoven § 2 zákona č. 420/2004 Sb. (předmětem jsou i oblasti, které nejsou při auditu specificky řešeny, např. zadávání veřejných zakázek)	Předmětem je posouzení věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví účetní jednotky v účetní závěrce a posouzení, zda účetní závěrka je v souladu s právními předpisy
<i>Výstup</i>	Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření	Výrok auditora

PROJEKT MINISTERSTVA FINANCÍ

[Základní informace | Posílení řízení a kontroly veřejných financí | Ministerstvo financí ČR \(mfcr.cz\)](#)

VNITŘNÍ KONTROLNÍ SYSTÉM

Vnitřní kontrola zahrnuje pět složek (ČIIA):

- Kontrolní prostředí
- Proces vyhodnocení rizik účetní jednotkou
- Informační systém, včetně souvisejících podnikových procesů, které se týkají účetního výkaznictví, a předávání informací
- Kontrolní činnosti relevantní pro audit
- Monitorování vnitřních kontrol

Aby mohla interní kontrola fungovat, musí být uvnitř organizace **subsystémy (finanční účetnictví, nákladové střediska pro monitorování výkonu, vnitřní komunikace, hmotná kontrola, účetní kontrola, procesní kontrola, kontrola veřejných zakázek, dělba povinností a odpovědnosti)**. (Nemec a kol, 2010)

VŘKS PODLE COSO

The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) is a joint initiative of five professional organizations and is dedicated to helping organizations improve performance by developing thought leadership that enhances internal control, risk management, governance and fraud deterrence.

5 oblastí:

- (vnitřní) kontrolní prostředí
- kontrolní činnosti
- řízení rizik
- tok informací
- monitoring

KONTROLA VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Podle zprávy OECD mapující úplatkářství (2014) je nadpoloviční většina úplatkářských trestných činů spojena se zadáváním veřejných zakázek, přičemž v průměru výše úplatku představuje téměř 11 % z celkové hodnoty transakce a kolem 35 % zisků.

*Sakra, nenadepsal jsem si obálky.
Nevíte, ve které je nabídka, a ve které úplatky?*

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

Veřejná zakázka = veřejný výdaj => alokační efektivnost

Hodnota veřejných zakázek tvoří cca 12 % HDP

Trh veřejných zakázek tvořil v roce 2019 cca 666 mld Kč, z toho přes 560 mld Kč vynaložili veřejní zadavatelé.

Veřejní zadavatelé za veřejné zakázky utratili zhruba 1/5 veřejných výdajů.

„Současně patří veřejné zakázky z hlediska korupčního rizika k nejvíce ohroženým oblastem veřejného financování. Kromě objemu transakcí a příslušných finančních zájmů narůstá riziko korupce i díky složitosti procesu, úzké spolupráci mezi státní a soukromou sférou a množství zúčastněných stran. Podle Zprávy OECD o zahraniční korupci (2014) se veřejné zakázky podílejí více než polovinou na všech korupčních případech (následuje celní odbavení, upřednostnění jedné ze stran, zvýhodněný daňový režim, povolovací řízení, prodej důvěrných informací a prodej víz).“ (Transparency International, online)

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

- ústřední orgán státní správy
- **nezávislý** - nepodléhá žádnému ministerstvu
- **zákon č. 273/1996 Sb.**, o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, podpora a ochrana HS proti jejímu nedovolenému omezování

[1996_273\(1\).pdf](#)

- předseda Úřadu (6 let, jmenován prezidentem na návrh vlády, max. 2 mandáty), 3 místopředsedové
- **Dle zákona o působnosti Úřad:**
 - vytváří podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže
 - vykonává dozor nad zadáváním veřejných zakázek
 - vykonává další působnosti stanovené zvláštními zákony

Působnost a organizace ÚOHS

Blýská se na lepší časy..? 😊

Vznik Úřadu pro dozor nad zadáváním veřejných zakázek

Předseda ÚOHS

- Petr Rafaj od roku 2009
- Petr Mlsna od roku 2020
- Transparency International **dlouhodobě kritizuje** chod Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS),

CO KONTROLU

- vydává předběžná opatření,
- rozhoduje o tom, zda zadavatel postupoval podle zákona,
- ukládá nápravná opatření,
- kontroluje úkony zadavatele při zadávání zakázek,
- projednává přestupky a ukládá sankce.

- formální kontrola – dodržení zákonných postupů

Zakázky malého rozsahu x podlimitní, nadlimitní vz a koncese (PPP 😊)

Zásady zadávání veřejných zakázek

Zásadu rovného zacházení

Přiměřenost

Transparentnost

Nediskriminace

Společenská odpovědnost zadávání...environmentálně odpovědné zadávání a inovací.....svůj postup je nutné vždy odůvodnit!!!

POŽADAVEK NA 3E

Zákon č. 320/2002 o finanční kontrole ve veřejné správě

Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu

„při kontrole Úřad prověřuje, zda kontrolované činnosti jsou v souladu s právními předpisy, přezkoumává jejich věcnou a formální správnost a posuzuje, zda jsou **účelné, hospodárné a efektivní.**“

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

„správce kapitoly soustavně sleduje a **vyhodnocuje hospodárnost, efektivnost a účelnost** vynakládání výdajů ve své kapitole. Je-li zřizovatelem organizační složky státu nebo příspěvkové organizace nebo funkci zřizovatele vykonává, působí při jejím řízení k tomu, aby vynakládání výdajů bylo co **nehospodárnější, nejefektivnější a nejúčelnější**“

Ale také (dílčím způsobem) v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) nebo zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Úspěšný veřejný nákup tedy není stav, kdy se podařilo veřejnou zakázku zrealizovat a uzavřít smlouvu s vítězným uchazečem, ale stav, kdy **prostřednictvím věcného plnění realizovaného cestou veřejné zakázky došlo k naplnění potřeb zadavatele a jejich prostřednictvím k naplnění stanovených cílů, a to způsobem, při kterém bylo se zdroji nakládáno co nejhospodárněji a co nejefektivněji.**

MFČR (2016)

Centrální harmonizační jednotka

[Systém finanční kontroly | Finanční kontrola | Ministerstvo financí ČR \(mfcr.cz\)](#)

Metodiky zde [Metodiky | Legislativa | Ministerstvo financí ČR \(mfcr.cz\)](#)

EFEKTIVNOST A VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

Economy, Efficiency, Effectiveness

V podstatě to dle Pavla (2013) znamená odpovědět si na dvě základní otázky.

Jsou věci dělány správně?

Jsou dělány správným způsobem?

Soukromý sektor má k dispozici ukazatel ziskovosti, prostřednictvím něhož získá velmi snadno odpověď na výše uvedené otázky. Veřejný sektor takový ukazatel nemá. Veřejným projektem (veřejnou zakázkou) zajišťuje statky a služby, které pak ale spotřebitelům nabízí bezplatně, nebo za sníženou cenu.

3E POKRAČOVÁNÍ..

Hospodárnost máme vyřešenou relativně snadno – sledujeme, zda vstupy potřebné k realizaci projektu byly pořízeny v potřebné kvalitě za nejnižší cenu.

Účelnost se posuzuje zda veřejný projekt splnil cíle respektive uspokojil potřeby, na které byl zaměřen. Poznámka: Cíle samozřejmě musíme definovat a tak, aby byly měřitelné.

Efektivnost – dává do vztahu přínosy projektu k jeho nákladům a posuzuje tedy náklady na jednotku výstupu, tzn. vyberu takovou variantu, kdy dosáhnu ↑ rozsahu služby (statku) ↑ kvality statku (služby) a ↑ přínosů (samozřejmě s ohledem na omezení rozpočtu)

3E - SHRNU TÍ

Economy → hospodárnost

Efficiency → efektivnost

Effectiveness → účelnost

Příklad?

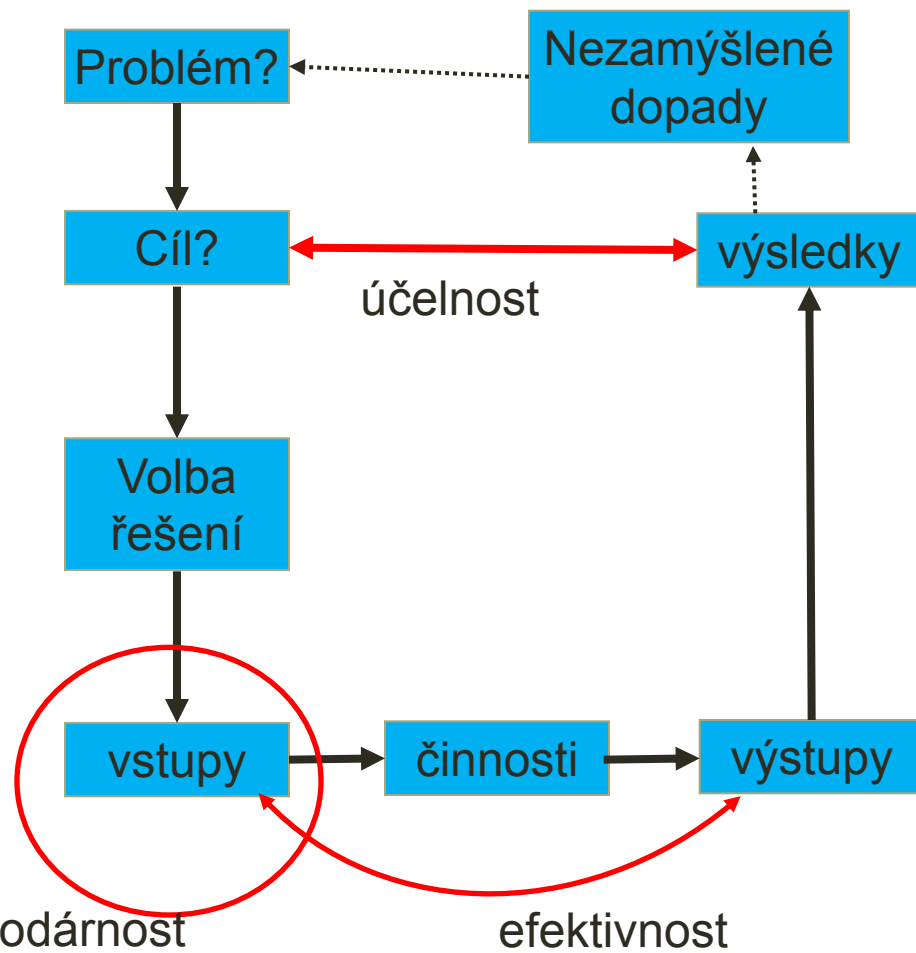
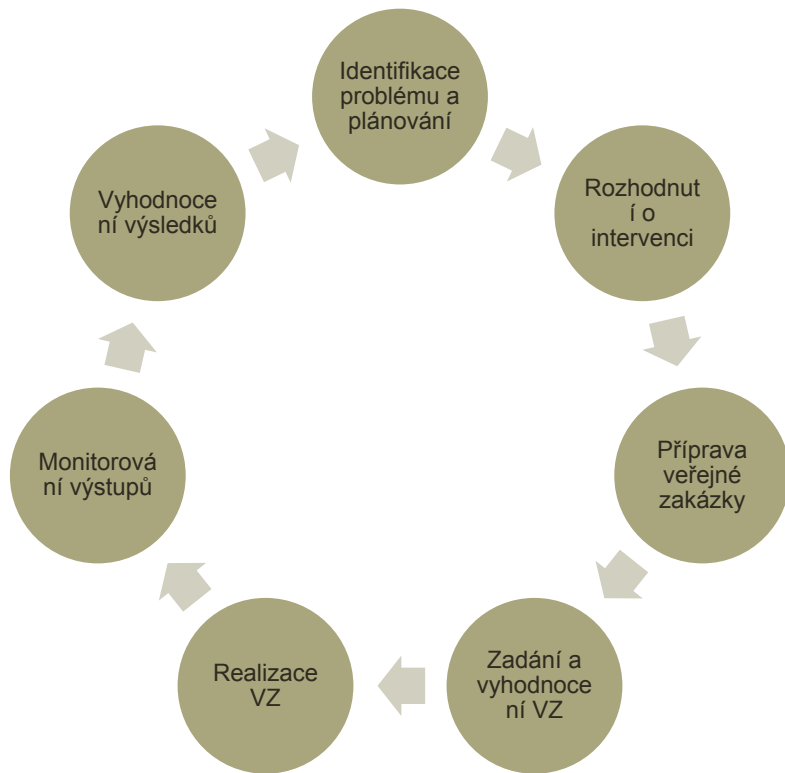
Obrázek 2 Principy 3E⁴

MF ČR (2016)

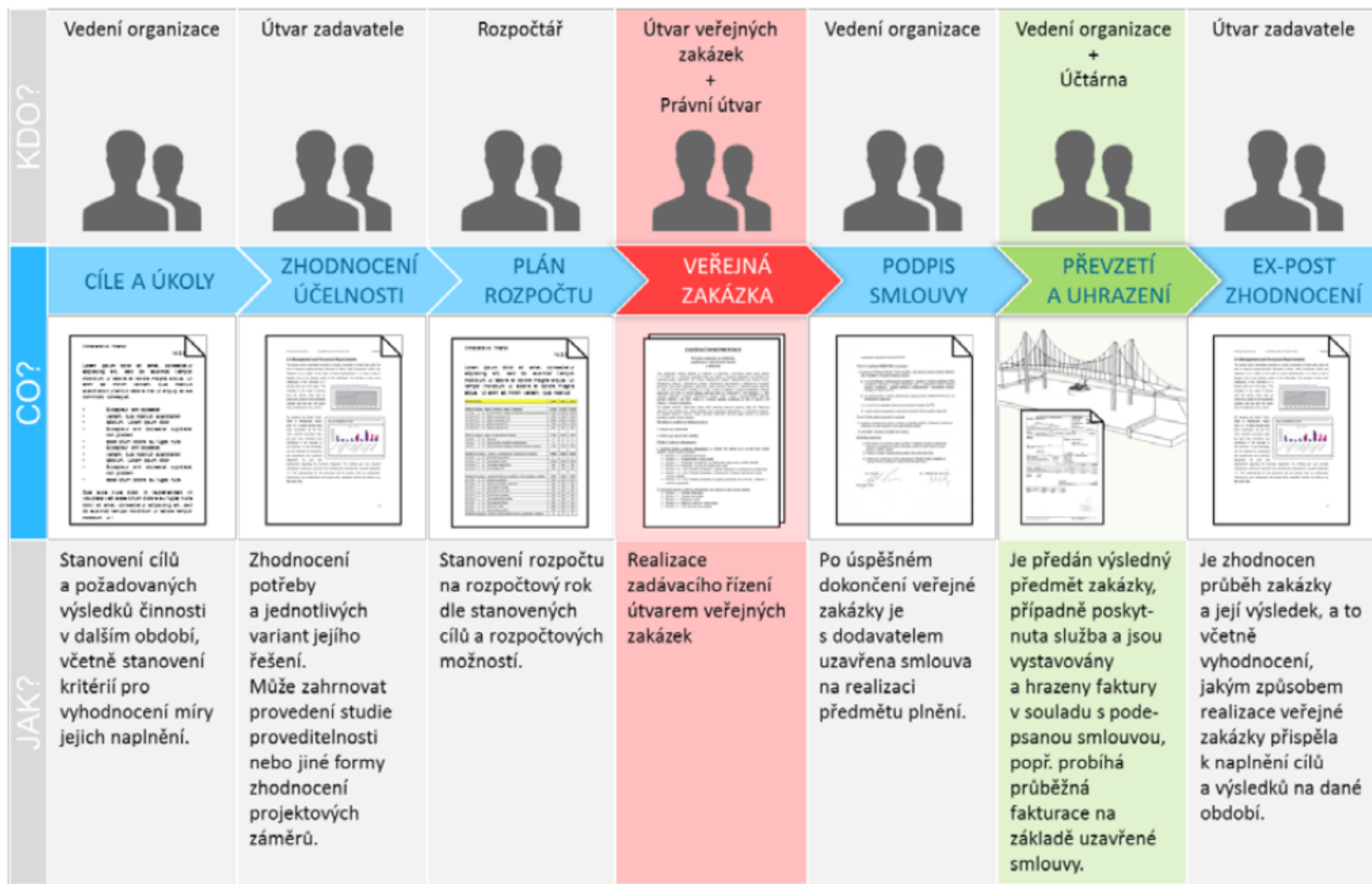

Obrázek 3 Principy 3E jako celek

ŽIVOTNÍ CYKLUS VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK V MODELU 3E

Kabátek, Š. 2016. 3E VE VEŘEJNÝCH VÝDAJÍCH –
ZOBRAZENÍ V DOKLADECH KONTROLOVANÝCH OSOB.

Obrázek 1 Životní cyklus veřejného výdaje

POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB JAKO ZÁKLADNÍ FUNKCE VEŘEJNÉHO SEKTORU

„Jednou z funkcí veřejného sektoru je **poskytovat občanům veřejné služby a veřejné statky**. Tato funkce je realizována propojením veřejných politik s veřejnými výdajovými programy. K realizaci cílů veřejných politik a veřejných výdajových programů jsou potřebné zdroje. **A protože zdroje jsou vzácné, hledáme při jejich alokaci takové varianty, které povedou k efektivnímu a účinnému nakládání s nimi**. K tomu používáme ekonomické hodnocení veřejných politik a veřejných programů.“
(Ochrana, Pavel, Vítek a kol., 2010)

VEŘEJNÁ SLUŽBA

„...takový druh služeb, jejichž uživatelem (spotřebitelem) je veřejnost jako sociální subjekt. Veřejné služby jsou produkovány, zabezpečovány či regulovány orgány veřejné správy“.

V ekonomickém pojetí je veřejná služba „...ekonomickým statkem, jehož spotřebitelem (reálným i potenciálním) je veřejnost.

*Znamená to, že veřejná služba je veřejným statkem (statkem kolektivní spotřeby). V souladu s tímto závěrem (a předpokladem) **může být služba čistě veřejným statkem** (kvalitativně a kvantitativně nedělitelným ve spotřebě) či **smíšeným veřejným statkem**“ (Ochrana, 2007)*

JAK VEŘEJNĚ GARANTOVANÉ STATKY POSKYTOVAT?

Rozdíl mezi garancí a produkcí

„Veřejné statky nemusí být nutně poskytovány státními podniky nebo státními úřady a institucemi. Z nevyločitelnosti ze spotřeby vyplývá pouze to, že musí být financovány z veřejných rozpočtů – tedy z daní.“ Holman (2002, str. 407)

Kdo (jaký subjekt) službu poskytuje?

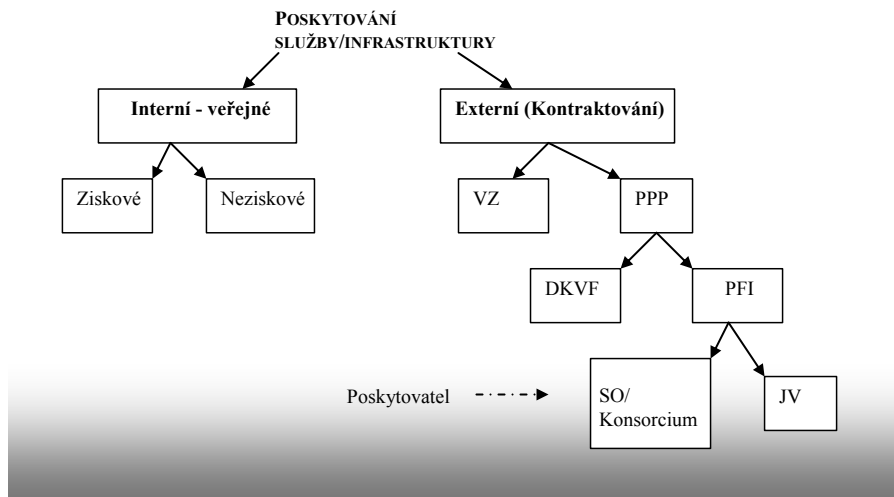
Kým, respektive z jakých zdrojů, je služba financována?

GARANCE X PRODUKCE!

*Zabezpečení veřejných služeb je širší význam podpory ve smyslu **garantování, organizování, regulování, kontrolování a financování veřejné služby** - převážně mluvíme o zabezpečování veřejných služeb státem a jeho institucemi (organizační složky státu, kraje, obce).*

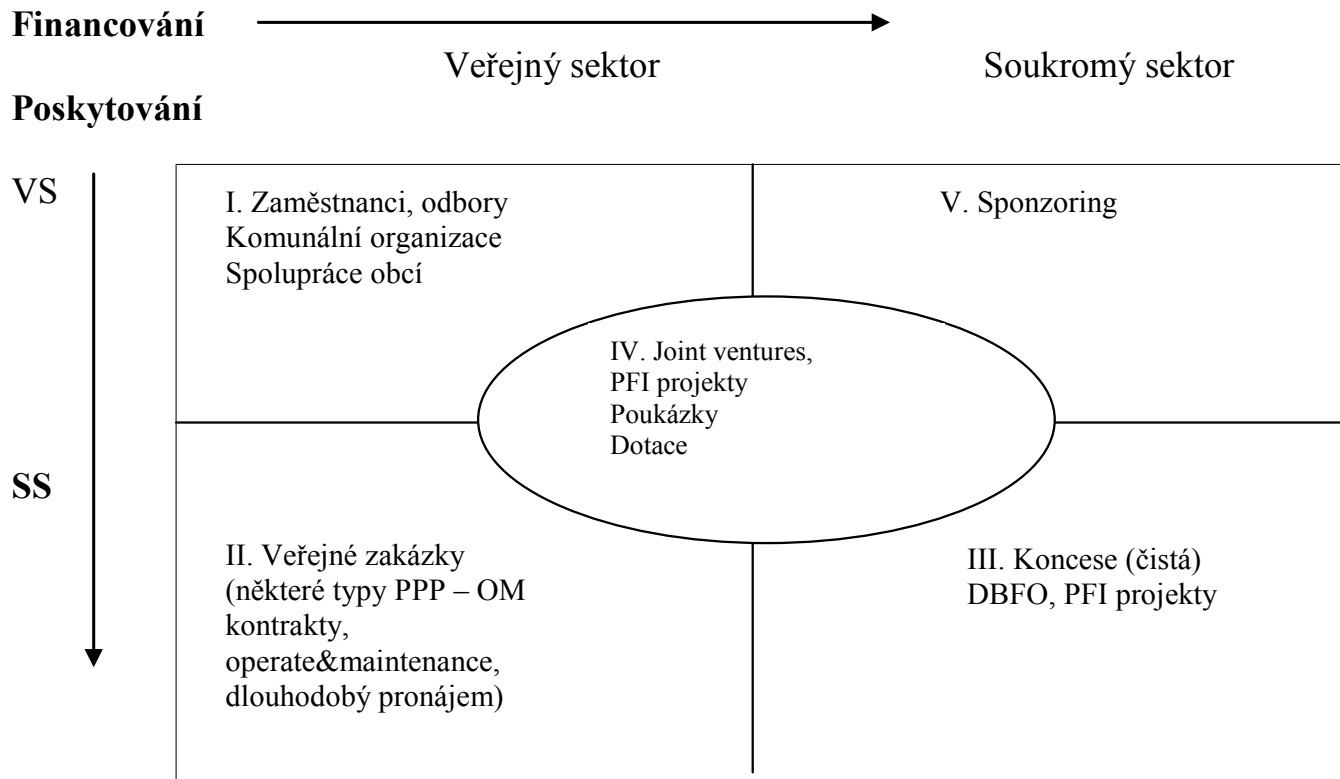
***Poskytování veřejné služby: jde o faktickou produkci veřejných služeb.** Poskytovateli mohou být ziskové soukromé firmy, neziskové veřejné organizace, neziskové soukromé organizace, ale také sektor domácností.*

INTERNÍ VERSUS EXTERNÍ ZAJIŠTĚNÍ SLUŽBY

Pramen: Řežuchová, 2010

Schéma 1 Typy poskytování veřejných služeb podle poskytovatele a financování

Pramen: Autorka

KRITÉRIA PRO HODNOCENÍ FOREM PRODUKCE

Cena (celkové náklady na produkci) veřejné služby

Poskytovaná **úroveň kvality** veřejné služby, potažmo dostupnost služby

Rozsah poskytovaných veřejných služeb.

*Ochrana (2007) navíc mezi základní kritéria řadí rozpočtové omezení (**dostupné zdroje**) garanta služeb.*

NÁKLADY NA POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY

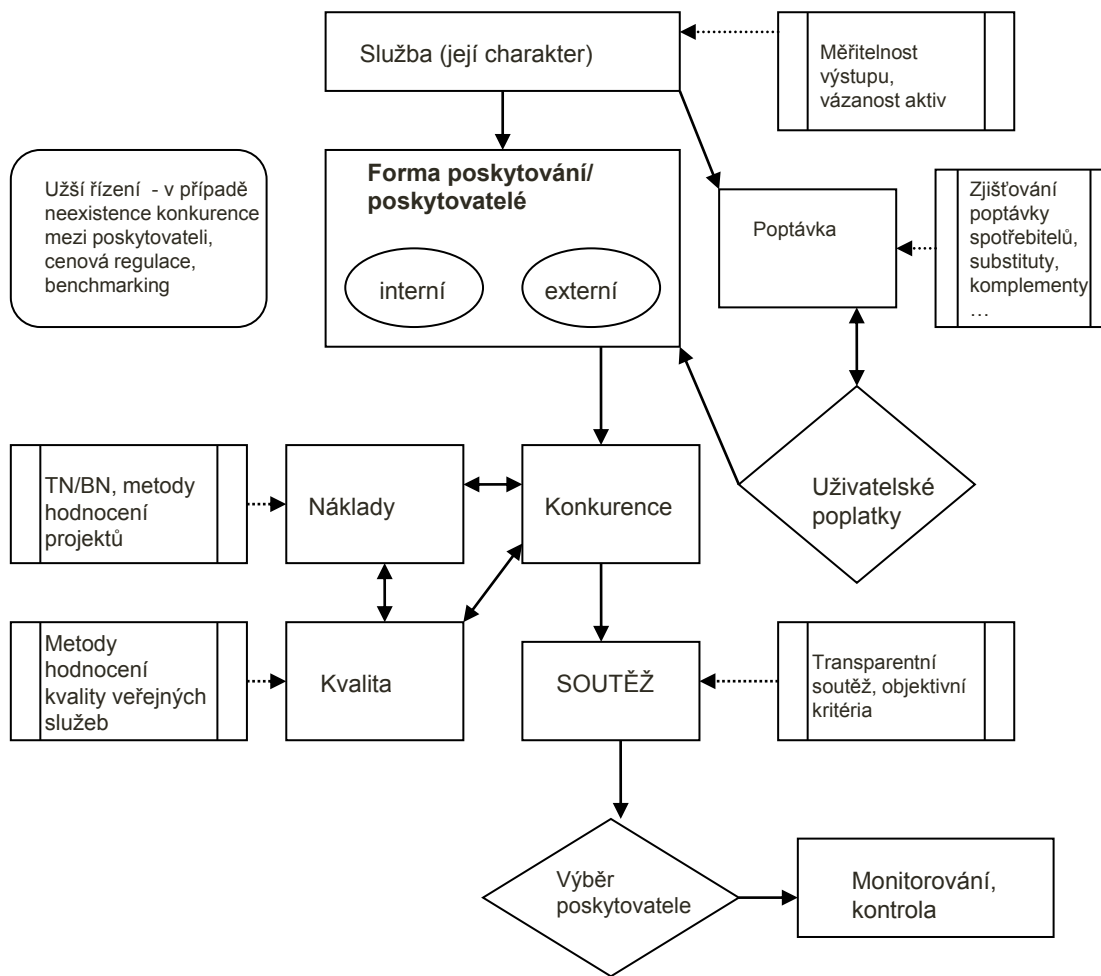
Tabulka 1 Náklady na interní a externí poskytování veřejné služby, nesené zadavatelem

Způsob poskytování	Externí (contracting – out)		Interní (in house produkce)	
	Zisková organizace	Nezisková organizace	Zisková organizace	Nezisková organizace
Náklady na službu	$TC_s + \text{zisk}$	TC_s	$TC_s + \text{zisk}$	TC_s
Dodatečné náklady	TN	TN	TN	BN + NMV
Celkové náklady na službu	$TC_s + \text{zisk} + TN = TC_{EZ}$	$TC_s + TN = TC_{EN}$	$TC_s + \text{zisk} + TN = TC_{IZ}$	$TC_s + BN + NMV = TC_{IN}$

Pramen: Autorka

Legenda: TC_s = náklady na službu včetně investičních, TN = transakční náklady, ex ante (náklady na vyhledávání nevhodnější varianty, náklady na uzavírání kontraktu), ex post (náklady na monitorování, vyhodnocování, kontrolu), BN = organizační náklady (provozní náklady, náklady související s provozem organizace), NMV = náklady na monitorování, vyhodnocování, kontrolu v případě in house produkce. TC_{EZ} = celkové náklady na službu v případě poskytování soukromou ziskovou organizací, TC_{EN} = celkové náklady na službu v případě poskytování soukromou neziskovou organizací, TC_{IZ} = celkové náklady na službu v případě poskytování interní ziskovou organizací, TC_{IN} = celkové náklady na službu v případě poskytování interní neziskovou organizací.

Poznámka: Náklady na službu poskytovanou soukromou neziskovou nebo veřejnou neziskovou organizací (TC_s), nemusí být automaticky nižší než náklady na službu poskytovanou soukromou ziskovou nebo veřejnou ziskovou organizací ($TC_s + \text{zisk}$).

KDY JE ZVOLENÁ PRODUKCE NEEFEKTIVNÍ?

Forma produkce je nákladnější (z hlediska použitých vstupů) ve srovnání s jinými alternativami poskytování

Veřejnou službu lze prostřednictvím jiné z možných forem produkce zajistit ve větším rozsahu a vyšší kvalitě, nebo poskytovaná úroveň služby je nedostatečná z hlediska plnění cíle (účelu)

Náklady na jednotku výstupu jsou vyšší než by byly při využití jiné z forem produkce

EXTERNÍ PRODUKCE – CONTRACTING OUT CO JE TO VEŘEJNÁ ZAKÁZKA?

Ekonomický versus právní pohled

*„Případ, kdy určitý veřejný projekt nerealizuje přímo veřejný sektor, ale za úplatu subjekt z jiného než veřejného sektoru“
(Pavel, 2007,35)*

..smlouva , která je uzavřena dle zákona **č. 134/2016 Sb.,
o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)**

VZ na dodávku, službu, stavební práce

Malého rozsahu, podlimitní, nadlimitní, koncese..

VÝHODY A NEVÝHODY CONTRANTING OUT

Dodatečné náklady v podobě transakčních nákladů ex ante a ex post;

prodražování veřejných služeb;

omezená kontrola garanta a obtížnost přímých zásahů garanta do poskytování nasmlouvané služby;

dlouhodobé závazky;

riziko vytváření monopolního postavení na trhu veřejných služeb;

potenciální ohrožení dostupnosti služby nízkopříjmovým skupinám obyvatel a

(ne)transparentní alokace veřejných zdrojů.

VÝHODY KONTRAKTOVÁNÍ

Konkurenční prostředí

Alokace rizik

Transparentnost

Hospodárnost

Kvalita veřejných služeb

Zapojení soukromých investic

CO NA TO ŘÍKÁ PRAXE? PŘÍPADOVÁ STUDIE CYKLOSTEZEK

Předražené
cyklostezky nikdo
nešetří
(Transparency
International, 2015)
[Oponuj zakázky.
\(transparency.cz\)](http://Oponujzakázky.transparency.cz)

Cyklostezky v Česku
jsou předražené
(argumentace
porovnání cen na 1
km)

NA PŘEDRAŽENOST, JAKO ZJEDNODUŠUJÍCÍ POJEM, KTERÝ MÁ VYSTIHOVAT FAKT, ŽE NEBYLO S VEŘEJNÝMI PROSTŘEDKY NAKLÁDÁNO VŽDY ÚČELNĚ, EFEKTIVNĚ A HOSPODÁRNĚ, JE VŠAK MOŽNO HLEDĚT Z NĚKOLIKA ÚHLŮ:

Předraženost ve smyslu neúčelnosti celé stavby (Projektový záměr je problematický, ale technické řešení je tím do značné míry předurčeno.)

Předraženost ve smyslu špatně zvoleného technického řešení (Projektový záměr nevzbuzuje pochybnosti, technické řešení je problematické.)

Předraženost ve smyslu odchylky od obvyklých tržních cen (Projektový záměr stejně jako technické řešení nevzbuzuje pochybnosti, výsledná cena plnění je však přesto problematická.) – Analýza se zaměřuje na toto „definování předraženosti“, nehodnotí se, zda měla být stavba realizována..

Pro srovnání bylo využito údajů:

Předpokládaná hodnota veřejné zakázky

Výsledná cena veřejné zakázky zaplacená zadavatelem

Vícepráce

Konečným cílem bylo potvrdit či vyvrátit hypotézu, že stavby cyklostezek na území ČR jsou předražené, a nalézt, co je/by mohlo být eventuální příčinou předraženosti (podle bodu 3), nebo co naopak přispívá k vynakládání odpovídajících finančních prostředků.

PROVĚŘOVANÝ VZOREK

Celkem TI získala podklady ke 14 stavbám cyklostezek v celém cenovém spektru od jednotek miliónů až po stovky miliónů, které byly financovány z regionálních operačních programů (dále jen „ROP“) či z Operačního programu Praha Konkurenceschopnost.

Z internetového portálu www.fondyeu.eu vyplývá, že v období let 2008 – 2014 bylo dokončeno či doposud probíhá 118 projektů výstavby cyklostezek, u kterých alokovaná částka přesáhla 1 000 000,- Kč. Celková alokovaná částka na výstavbu cyklostezek za období 2008 – 2014 z operačních programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU dosáhla 1 814 185 960 korun.

SEZNAM CYKLOSTEZEK

Název	Financování - operační program + rok
Jihlava-Třebíč-Raabs	ROP Jihovýchod (2011)
Břeclav	ROP Jihovýchod (2013)
Jindřichův Hradec	ROP Jihozápad (2010)
Mladý Smolivec	ROP Jihozápad (2012)
Hradec nad Moravicí	ROP Moravskoslezsko (2010)
Region Slezská brána	ROP Moravskoslezsko (2011)
Osečná	ROP Severovýchod (2008)
Žamberk	ROP Severovýchod (2008)
HK-Josefov-Kuks	ROP Severovýchod (2012)
Cyklostezka Ohře	ROP Severozápad (2010)
Nymburk	ROP Střední Čechy (2010)
Čáslav	ROP Střední Čechy (2012)
Kladenská cyklostezka	ROP Střední Čechy (2013)
Praha-Rokytka	OP Praha Konkurenceschopnost (2008)

CENA STAVBY/POČET KILOMETRŮ JAKO KRITÉRIUM?

„Údaj cena stavby/počet kilometrů nevyovídá téměř nic o skutečné předraženosti.“

Bez ohledu na předchozí vymezení se vůči zjednodušenému hodnocení provedla i TI ono „slepé“ cenové srovnání za všechny vybrané stavby bez ohledu na jejich různý typ a extrémny vyloučené ze strany NKÚ.

Při celkové hodnocené délce 123,753 km a konečné zaplacené ceně bez DPH 406 129 877,93 koruny vychází česká cyklostezka přibližně na 3,3 mil. korun bez DPH za 1 kilometr. Cena s DPH za jeden kilometr se pak blíží v týdeníku Ekonom zmiňovaným 4 mil. korun. Časopis Reflex již však dříve hovořil až o 6,8 mil. korun za kilometr včetně DPH.

Při vyloučení extrémů, což v případě analýzy TI znamená v podstatě jen cyklostezku Rokytku v Praze s náročnou mostní konstrukcí, se průměrná cena za 1 kilometr dostává na 2,34 mil. korun bez DPH.

„Údaj cena stavby/počet kilometrů nevyovídá téměř nic o skutečné předraženosti.“

„*Jednotkové ceny cyklostezek, jejichž výstavba či opravy byly podpořeny příspěvkem z rozpočtu SFDI, v průměru nepřekročily ceny podle cenových normativů a oceňovací vyhlášky (s výjimkou specifických akcí s investičně náročnými technickými řešeními). Jejich meziroční vývoj nevykázal závislost na vývoji indexu stavební výroby, indexu cen ve stavebnictví ani na jiných statisticky sledovaných ukazatelích. Tyto ceny však vykazují značný rozptyl způsobený různorodostí investičních akcí, a to i v rámci jednotlivých typů cyklostezek.*

...

Nejvýznamnější vliv na nákladovost cyklostezek mělo zvolené stavebně technické řešení, jeho oprávněnost však nebylo možné ve většině případů z dokladů předložených ke kontrole vyhodnotit

Nejvyšší kontrolní úřad (dále jen „NKÚ“) naopak přistoupil při své kontrolní činnosti⁵ v části věnující se cenovému porovnání k volbě metody založené na cenových normativech⁶ či cenové vyhlášce⁷ a měrnou jednotkou byl Kč/m². Zároveň NKÚ vyloučil extrémní spočívající ve složitých technicko-stavebních řešeních (např. mosty, tunely apod.).

NKÚ dospěl alespoň v hodnocení akcí financovaných ze Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen „SFDI“) k závěru, že:

“

PARAMETRY HODNOCENÍ ZADÁVACÍCH ŘÍZENÍ

Předpokládaná hodnota

Vysoutěžená a konečná cena

Druh zadávacího řízení (ideální otevřené řízení)

Dodatečné práce

Počet nabídek

Splnění uveřejňovacích povinností

Využití externího administrátora

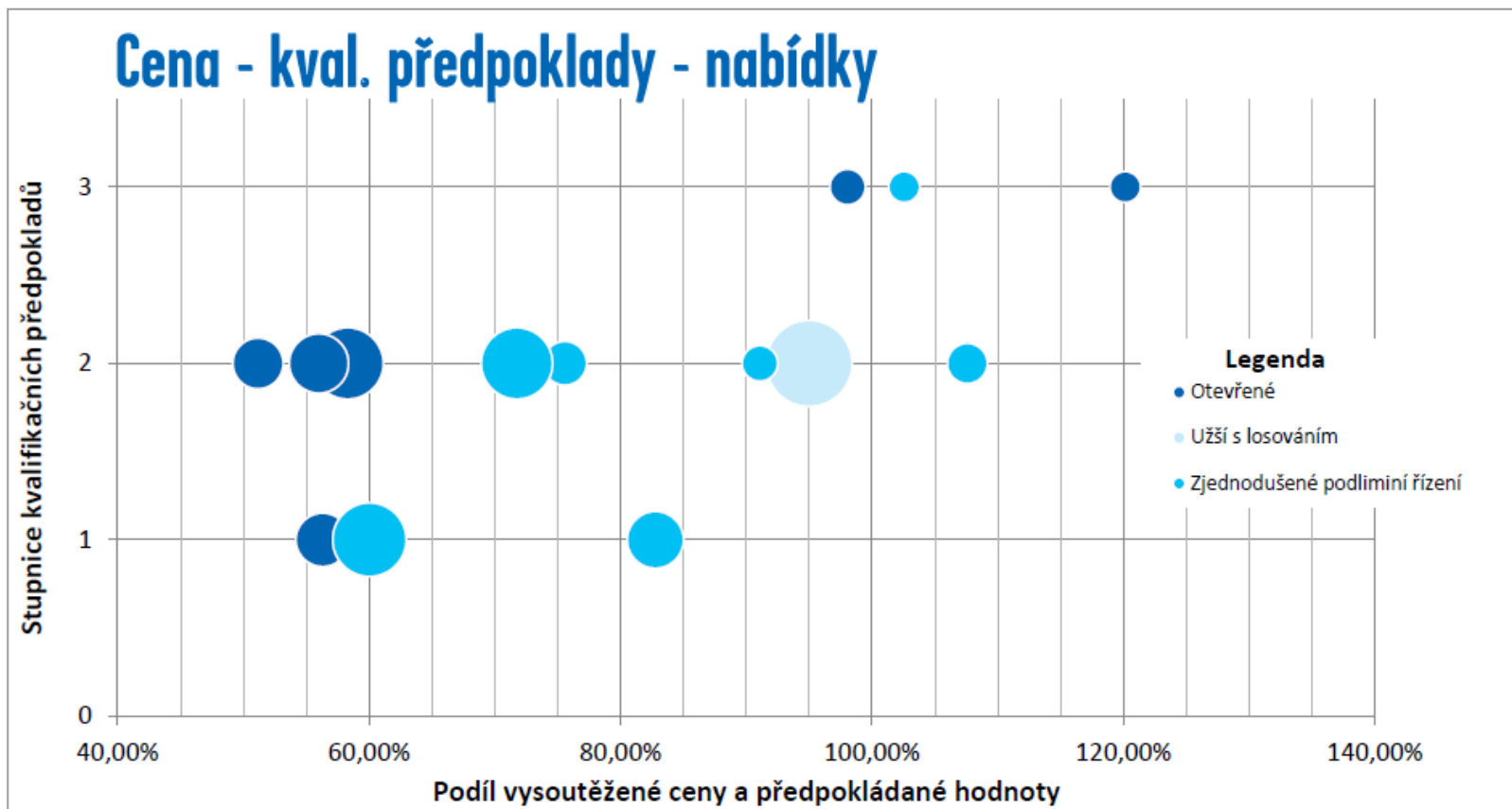
Splnění kvalifikačních předpokladů – tzv. kvalifikační kritéria

Hodnotící kritéria

ZÁKLADNÍ ZJIŠTĚNÍ

Název	Financování - operační program + rok	Předpokládaná hodnota zakázky	Vysoutěžená cena (bez DPH)
Cyklostezka Ohře	ROP Severozápad (2010)	113 800 000,00 Kč	111 588 145,00 Kč
Praha-Rokytka	OP Praha Konkurenceschopnost (2008)	98 000 000,00 Kč	117 731 092,00 Kč
HK-Josefov-Kuks	ROP Severovýchod (2012)	80 000 000,00 Kč	44 788 440,00 Kč
Jihlava-Třebíč-Raabs	ROP Jihovýchod (2011)	65 540 000,00 Kč	38 198 282,00 Kč
Region Slezská brána	ROP Moravskoslezsko (2011)	28 000 000,00 Kč	26 598 892,00 Kč
Kladenská cyklostezka	ROP Střední Čechy (2013)	21 048 446,00 Kč	10 767 190,25 Kč
Mladý Smolivec	ROP Jihozápad (2012)	12 000 000,00 Kč	10 928 506,60 Kč
Čáslav	ROP Střední Čechy (2012)	11 616 360,00 Kč	6 539 043,04 Kč
Nymburk	ROP Střední Čechy (2010)	8 521 265,00 Kč	6 437 730,86 Kč
Hradec nad Moravicí	ROP Moravskoslezsko (2010)	7 053 400,00 Kč	7 233 677,00 Kč
Břeclav	ROP Jihovýchod (2013)	6 556 000,00 Kč	5 426 422,76 Kč
Žamberk	ROP Severovýchod (2008)	5 984 897,00 Kč	6 438 565,00 Kč
Jindřichův Hradec	ROP Jihozápad (2010)	4 500 000,00 Kč	3 228 870,00 Kč

VZTAH KVALIFIKAČNÍCH PŘEDPOKLADŮ A VÝBĚR ZADÁVACÍHO ŘÍZENÍ

Pro snazší zachycení přiměřenosti technických kvalifikačních předpokladů ve vztahu k předmětu konkrétní veřejné zakázky vytvořila TI stupnici, kde:

1 – znamená předpoklady přiměřené (v souladu s dobrou praxí a judikaturou);

2 – znamená předpoklady na hranici přiměřenosti;

Z analýzy vyplynulo několik základních zjištění:

- 1) Na předraženost lze hledět z několika úhlů. Pojem, byť se může zdát jasný, je nutno definovat, aby bylo možné vůbec fenomén zkoumat.
- 2) Hodnocení předraženosti podle vzorce délka cyklostezky v km/cena neposkytuje dostatečně komplexní obraz, přesto ani toto srovnání nevyznívá zásadně nepříznivě (2,34 mil. korun bez DPH/1 km, při vyloučení extrémů v podobě technicky náročných staveb).
- 3) Na konečnou cenu uhrazenou zadavatelem má výrazný vliv zvolený druh zadávacího řízení a nastavení technických kvalifikačních předpokladů.

Na konečnou cenu uhrazenou zadavatelem má výrazný vliv zvolený druh zadávacího řízení a nastavení technických kvalifikačních předpokladů.

dodavatelů mohlo být v mnoha případech dosaženo příznivějších finančních výsledků pro veřejné rozpočty.

Ze shromážděných dat lze utvořit závěr, že nelze paušálně hovořit o předraženosti českých cyklostezek. V jednotlivých případech mohou nastat různé kombinace špatně zvoleného projektu bez přínosu k cyklodopravě, nevhodného technického řešení a zadávacího řízení, které trpí vadami, resp. se vymyká dobré praxi.

Ukázalo se však, že pokud zadavatel nastaví parametry zadávacího řízení odpovědně a přiměřeně ve vztahu k předmětu plnění, může být oproti plánovaným výdajům dosaženo výrazné úspory veřejných prostředků.

Z tohoto pohledu by se pak dalo do jisté míry říci, že cyklostezky v České republice nejsou sice přímo předražené, avšak při dbání na správnou formu výběru realizovaných stavebních akcí a jejich

MOŽNÁ TIP...

[Otevřenost státní správy - Otevřená Společnost
\(otevhttps://www.otevrenaspolecnost.cz/pravo-na-informaceraspolecnost.cz\)](https://www.otevrenaspolecnost.cz/pravo-na-informaceraspolecnost.cz)

Transparency International (2006) Průhledný státní rozpočet?
Dostupné na <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/Průhledný-státní-rozpočet-2006.pdf>

Metodika veřejného nakupování. Naplňování 3E v praxi veřejného zadávání. MF (2016)

[Metodika 2016 Metodicky-pokyn-CHJ-c-3 \(1\).pdf](#)

JEŠTĚ NĚCO MÁLO K EVIDENCI

www.isvz.cz

Registr smluv [Podrobné vyhledávání | Registr smluv \(gov.cz\)](#)

A DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST 😊

Kdybyste cokoliv potřebovali –
marketa.palenikova@econ.muni.cz

Ještě lépe přes MST – rychlejší 😊